

İSLAMİ İLİMLER/İLAHİYAT FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ (UŞAK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Özer ÇETİN*

Özet:

Bu araştırmanın amacı İslami İlimler/İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını(ÖMYT) incelemektir. Araştırma tarama metodu kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma grubu Uşak Üniversitesi İslami İlimler/İlahiyat Fakültesinde öğrenim gören 70'i DİKAB ve 100'ü İslami İlimler/İlahiyat programında olmak üzere toplam 170 öğrenciden oluşmaktadır. Veriler "Kişisel Bilgi Formu" ve Üstüner tarafından geliştirilen ÖMYT Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde istatistiksel paket programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerinin ÖMYT düzeylerinin yüksek düzeyde olumlu olduğu saptanmıştır. Araştırma bulgularına göre DİKAB öğrencilerinin İslami İlimler/İlahiyat programına kayıtlı öğrencilere göre, kadınların erkek öğrencilere göre, mezun olunan lise türü bakımından İmam Hatip lisesi mezunlarının diğer lise mezunlarına göre, tercih bakımından isteyerek ve severek tercih edenlerin diğer tercih nedenlerine göre ÖMYT puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşın öğrencilerin ÖMYT puanlarının sınıf seviyesi ve program bakımından(normal, ikinci öğretim) anlamlı bir fark oluşturmadığı saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: DİKAB, İslami İlimler/İlahiyat Fakültesi, Öğretmenlik Mesleği, Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum

Examining Islamic Sciences/Theology Faculty Students' Attitudes Towards Teaching: Uşak University Islamic Sciences/Theology Faculty Sample

Abstract:

The aim of this research was to determine students' attitudes towards teaching studying in Islamic Sciences/Theology Faculty by using survey method. In this study, participants were consisted of 170 students (70 in Religion and Morality Teaching, 100 in Islamic Sciences/Theology) from Usak University. Data were collected by using "Personal Information Form" and the "Attitudes Towards Teaching Scale" developed by Üstüner. Data were analyzed by using SPSS.

Findings showed students of Islamic Sciences/ Theology Faculty had positive attitudes towards teaching. Students in Religion and Morality Teaching department had more positive attitudes towards teaching compared to students in Islamic Sciences/ Theology Faculty. Also female participants had more positive attitudes and students' scores in the Attitudes Towards Teaching Scale differentiated in term of type of high school that they graduated. The students graduated from Imam Hatip High School had more positive attitudes towards teaching. Students' scores showed differences in term of preference, the students who voluntarily and fondly preferred to have more positive attitudes towards teaching. On the other hand, students' scores showed no differences in terms of type of education and class level.

Key Words: Religion and Morality Teaching, Islamic Theology /Theology Faculty, Preservice Teacher Teaching, Attitudes Towards Teaching Profession

* Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. ozer.cetin@usak.edu.tr

1.Giriş

Birey meslek aracılığıyla üretim faaliyetlerine katılmakta ve karşılık olarak yaşam için gerekli ekonomik imkânlarla kavuşmaktadır. Meslek edinimi ekonomik bir faaliyet olmanın yanında sosyalleşme, aidiyet duygusu ve mesleki kimlik kazanma süreçlerinde etkin olup bireyin statü, prestij ve yaşam tarzı ile yakından ilişkilidir.

Mesleğini ilgi ve kabiliyetlerine uygun seçmiş, severek icra eden kişiler üretmenin hazzı ve diğer insanlardan takdir görmeye bağlı olarak psikolojik açıdan olumsuzluklara karşı daha dirençlidirler. Uygun mesleği seçememiş kişilerde mesleğine karşı oluşması muhtemel olumsuz tutumlar üretimi aksatmasının yanında, toplumun beklediği rolü yerine getirmede yaşanan yetersizlikler rol çatışmasına neden olmaktadır¹.

Öğretmenlik günümüz için olduğu kadar gelecek kuşakların yaşamlarını da ilgilendiren bir meslek olması nedeniyle önemli bir konuma sahiptir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının öğretmenliğe dair tutumlarını belirleyip, bulgular ışığında çalışmalar yapmak hem öğretmen adaylarının hem de eğitim sisteminin geleceği açısından önem arz etmektedir. Bu amaçla araştırmada çeşitli değişkenler bakımından DİKAB öğretmen adaylarının ÖMYT düzeyleri incelenmiştir.

Öğretmenlik Mesleği

Ada ve diğerleri, öğretmenlik mesleğini “Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği”² olarak tanımlanırken; Üstüner “Bireylerin öğrenmelerinin belli bir amaç doğrultusunda başlatılması, yönlendirilmesi ve gerçekleştirilmesi sürecine ilişkin etkinlikleri kapsayan meslek”³ olarak tanımlamaktadır. 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda ise “Devletin eğitim, öğretim ve bunlarla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği” olarak tanımlanmaktadır.⁴

1 Çiğdem Kirel ve diğerleri, *Sosyal Psikoloji II*, edit.: Sezen Ünlü, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir 2011, s. 6.

2 S. Ada ve diğerleri, *Eğitim Bilimlerine Giriş* (1.Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2007, s. 160.

3 Mehmet Üstüner “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlilik Çalışması,” *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 45, 2006, s. 109-127.

4 www.mevzuat.gov.tr, 15.10.2016.

Öğretmenlik alanyazında profesyonel bir meslek olarak kabul edilmektedir. Profesyonel meslekler uzun eğitim süreci sonucu elde edilen teorik bilgi ve özel uzmanlık gerektiren, örgütlenmelerini büyük ölçüde tamamlamış, siyasi, ekonomik ve kültürel etkinliklere katılan, toplumsal hiyerarşinin üst katmanlarında yer alan yönlendirici özelliğe sahiptirler⁵.

Tutum

Allport'un "Bireyin ilişkide olduğu nesne ve durumlara verdiği tepkiyi yönlendiren zihinsel hazır oluş"⁶ tanımı günümüzde geçerliliğini korumaktadır. Bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutları olan tutum genel olarak açık ve örtük olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Açık tutumlar bilinçli, örtük tutumlar ise istemsiz olup, bilinçdışı kaynaklıdır. Örtük tutumlar otomatik olarak çalıştıkları için bireyler bu tür tutumların farkında olmayabilirler. Bu sınıflandırmanın yanında tutumlar öğelerinin gücüne göre bilişsel, duygusal ve davranışsal yönü güçlü tutumlar olarak da sınıflandırılmaktadır⁷.

Tutumlar davranışları önceden tahmin etme ve bireyi tanıma gibi işlemlere sahiptirler⁸. Tutumun biliş, duygu ve davranış boyutlarının dayanışması, erişilebilirliğinin⁹ kolay olması ve sık kullanılması davranışa dönüşme olasılığını artırmaktadır.¹⁰ Bunların yanında çevre, bireyin bağlı olduğu gurubun normatif kuralları, kişilik özellikleri, alışkanlık düzeyi ve durumsal değişkenler gibi faktörler tutumların davranışlara dönüşmesinde etkilidirler¹¹.

5 F. Torun, Farklı Statülerde Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine Bakışları (Isparta Örneği), *Yüksek Lisans Tezi*, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010, s. 13-14

6 W. G. Allport, "Attitudes", C. M. Murchison (edit.): *Handbook of Social Psychology*, Worcester, MA. Clark U. Press, 1935, pp.789-844.

7 E. Aronson ve diğerleri, *Sosyal Psikoloji*, çev.: Okhan Gündüz, Kaknüs Yayınları, İstanbul 2012, s. 358

8 Michael A. Hogg ve diğerleri, *Sosyal Psikoloji*, 2. Baskı, çev.: İbrahim Yıldız- Aydın Gelmez, Ütopya Yayınları, İstanbul, 2014, s. 162-163

9 Çiğdem Kağıtçıbaşı, *Günümüzde İnsan ve İnsanlar*, 14. Basım, Evrim Yayınları, İstanbul, 2013, s. 121

10 David G. Myers, *Sosyal Psikoloji*, çev.: Editörü Serap Akfırat, Nobel Yayınları, Ankara 2015, s. 131-150

11 Michael A. Hogg, *Sosyal Psikoloji*, s. 167-168

DİKAB Öğrencilerinin ÖMYT Düzeylerini Ölçmeye Yönelik Çalışmalar

DİKAB branşına özgü ÖMYT konulu çalışmalar Kaya¹², Arpacı¹³ ve Kimter'in¹⁴ gerçekleştirilmiş oldukları çalışmalarla sınırlı olup, sayıca yeterli düzeyde değildir. Bu nedenle İlahiyat/İslami İlimler Fakültesi öğrencilerinin ÖMYT düzeylerinin belirlenmesi ve tutumları üzerinde etkili faktörlerin incelenmesine yönelik araştırmaların artması gelecekteki din eğitiminin verimlilik düzeyi açısından önem arz etmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, İslami İlimler/ İlahiyat Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin ÖMYT düzeylerini ve bu tutumları çeşitli değişkenler bakımından incelemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

İlahiyat/İslami İlimler Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin ÖMYT puanlarının olumluluk düzeyi nedir?

ÖMYT puanları cinsiyet, program, öğretim türü, sınıf seviyesi, mezun olunan lise ve tercih nedeni bakımından anlamlı fark göstermekte midir?

2. Yöntem

İslami İlimler/İlahiyat Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin ÖMYT düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada tarama yönteminin kullanılmasının nedeni araştırılan konunun doğasına ve amacına uygun olmasıdır. Yapılan bu çalışmada çeşitli değişkenlerle katılımcıların ÖMYT puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlandığı için tarama yöntemi tercih edilmiştir.

Betimsel çalışmalar, verilen bir durumu aydınlatmak, belirlenen kriterler doğrultusunda değerlendirmeler yapmak ve olgular arasındaki ilişkileri belirlemek için uygun bir yöntemdir. Tarama yönteminin amacı incelenen

12 M. Kaya, "Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Son Sınıf Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması İle Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14-15, 2003, s. 89-115.

13 M. Arpacı, "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi", *Değerler Eğitimi Dergisi*, c. 12, No. 27, 2014, s. 75-98 .

14 Nurten Kimter, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", *Turan-Sam Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*; Issn: 1308-8041, E-Issn: 1309-4033; 8, 29, 2016, s. 161-200.

durumu etraflıca tanımlamak, olayların, objelerin, kurumların ve grupların ne olduğunu betimlemek ve açıklamaktır¹⁵.

2.1. Örneklem

Araştırmanın örneklemini Uşak Üniversitesinde öğrenim gören 170 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem 70'i DİKAB, 100'ü İlahiyat programına kayıtlı öğrenci olup 93'ü kadın, 77'si erkektir. Öğrencilerin 45'i birinci sınıf, 56'sı ikinci sınıf, 69'u üçüncü sınıf olup fakültede henüz dördüncü sınıf olmadığı için örnekleme dördüncü sınıf öğrencisi yoktur. Öğrencilerin 95'i normal, 75'i ikinci öğretime kayıtlıdır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Veriler “Bilgi Toplama Formu” ve Üstüner’in geliştirdiği “ÖMYT Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Kişisel Bilgi Formu öğrencilerin cinsiyet, sınıf, bölüm, öğretim türü, mezun olunan lise türü, meslek tercih nedeni ile ilgili demografik bilgileri içeren sorularından oluşmaktadır.

ÖMYT Ölçeği tek boyutlu likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin geçerliliği. 89, güvenilirlik katsayısı. 72, iç tutarlılık katsayısı(Cronbah Alpha) .93'dür¹⁶. ÖMYT ölçeğinden elde edilen verilerin güvenirliliği için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının 0.93 olması elde edilen ölçümlerin güvenilir düzeyde olduğunu göstermektedir. Ölçekte kullanılan seçenekler 5'ten 1'e doğru sıralanmış olup, maddelerin karşısında yer alan seçenekler ve puan karşılıkları; 5= Tamamen Katılıyorum, 4=Çoğunlukla Katılıyorum, 3=Orta Düzeyde Katılıyorum, 2=Kısmen Katılıyorum, 1=Hiç Katılmıyorum şeklinde düzenlenmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan ÖMYT ölçeğinde yer alan olumlu maddeler 1'den 5'e doğru, olumsuz maddeler ise tersine çevrilerek puanlanmıştır. Ölçekten elde edilen toplam puanların yüksekliği tutumların olumlu olduğunu göstermektedir. Elde edilen verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmış, değişkenlere bağlı olarak betimsel istatistik, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü ANOVA ve Tukey HSD testleri uygulanmıştır.

15 N. Karasar, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 21. Baskı, Ankara 2010, s. 77.

16 M. Üstüner “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması”, *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45, 2006, s. 109-127.

3. Bulgular

Araştırmada ilk olarak öğrencilerinin ÖMYT puanlarının hangi düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

3.1. İslami İlimler/İlahiyat Fakültesi'nde Öğrenim Gören Öğrencilerin ÖMYT Puanları Hangi Düzeydedir?

Öğrencilerin ÖMYT puan ortalaması 150.19, standart sapması 18.60'dır. Bulgular öğrencilerin ÖMYT düzeylerinin "Tamamen Katılıyorum" düzeyinde ve oldukça olumlu olduğunu göstermektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin ÖMYT puanları (n=170)

Değişken	Minimum	Maksimum	Ortalama	SS	Düzye
ÖMYT Ölçeği Puanı	68	182	150.19	18.60	Tamamen Katılıyorum

3.2. Cinsiyet Değişkeni Bakımından ÖMYT Puanları Farklılaşmakta Mıdır?

ÖMYT puanlarının cinsiyete göre anlamlı fark gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız örnekler için t-testi yapılmıştır.

Tablo 2. Cinsiyete göre ÖMYT puanlarına ilişkin t-testi sonuçları

Cinsiyet	n	Ort.	SS	sd	t	p
Bayan	86	156.20	11.27	168	4.503	.000
Erkek	84	144.03	22.32			

Yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonucunda bayan öğrenciler (Ort=156.20) ile erkek öğrencilerin (Ort=144.03) ÖMYT puanları arasında bayan öğrenciler lehine anlamlı fark saptanmıştır [$t(168) = 4.503, p < .05$]. Bulgulara göre öğrencilerin ÖMYT puanları cinsiyet bakımından farklılaşmaktadır.

3.3. Program Türü Değişkeni Bakımından Öğrencilerin ÖMYT Puanları Farklılaşmakta Mıdır?

ÖMYT puanlarının öğrenim görülen program türü bakımından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız örnekler için t-testi yapılmıştır.

Tablo 3. Öğrenim görülen programa göre ÖMYT puanlarına ilişkin t-testi sonuçları

Öğrenim Görülen Program	n	Ort.	SS	sd	t	p
DİKAB	70	156.82	14.54	168	4.066	.000
İslami İlimler/İlahiyat	100	145.55	19.75			

Yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonucunda öğrenim görülen program bakımından İslami İlimler/İlahiyat programındaki öğrenciler (Ort=145.55) ile DİKAB programındaki öğrencilerin (Ort=156.82) ÖMYT puanları arasında DİKAB öğrencileri lehine anlamlı fark saptanmıştır [$t(168)= 4.066, p < .05$].

3.4. Mezun Olunan Lise Türü Değişkeni Bakımından Öğrencilerin ÖMYT Puanları Farklılaşmakta Mıdır?

Öğrencilerin ÖMYT puanları mezun olunan lise türüne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız örnekler için t-testi yapılmıştır.

Tablo 4. Mezun olunan lise türüne göre ÖMYT puanlarına ilişkin t-testi sonuçları

Mezun Lise Türü	n	Ort.	SS	sd	t	p
İmam Hatip Lisesi	102	156.22	13.93	168	5.628	.000
Diğer Lise	68	141.14	21.01			

Mezun olunan lise türü bakımından yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonucunda imam hatip lisesi mezunu öğrenciler (Ort=156.22) ile diğer lise mezunu öğrencilerin (Ort=141.14) ÖMYT puanları arasında imam hatip lisesi mezunu öğrenciler lehine anlamlı fark saptanmıştır [$t(168)= 5.628, p < .05$].

3.5. Öğretim Türü Değişkeni Bakımından Öğrencilerin ÖMYT Puanları Farklılaşmakta Mıdır?

ÖMYT düzeylerinin öğretim türüne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız örnekler için t-testi yapılmıştır.

Yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonucunda öğretim türü bakımından I. öğretim (Ort=148.72) ile II. öğretimdeki öğrencilerin (Ort=152.05) ÖMYT puanları arasında anlamlı fark saptanmamıştır [$t(168) = -1.159, p > .05$].

Tablo 5. Öğretim türüne göre ÖMYT puanlarına ilişkin t-testi sonuçları

Öğretim Türü	n	Ort.	SS	sd	t	p
Normal Öğretim	95	148.72	20.96	168	-1.159	.248
II. Öğretim	75	152.05	15.01			

3.6.Sınıf Seviyesi Değişkeni Bakımından Öğrencilerin ÖMYT Puanları Farklılaşmakta Mıdır?

ÖMYT puanlarının öğrenim görülen sınıf seviyesi bakımından anlamlı fark gösterip göstermediğini belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır.

Tablo 6. Öğrenim görülen sınıfa göre ANOVA testi sonuçları

Öğrenim Görülen Sınıf	n	Ort.	SS	sd	F	p
Birinci sınıf	45	151.88	20.42	2-167	1.287	.279
İkinci sınıf	56	152.23	17.62			
(C) Üçüncü Sınıf	69	147.43	18.04			

Yapılan ANOVA testi sonucunda, öğrencilerin öğrenim görülen sınıf bakımından ÖMYT puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$F(2-101) = 6.017, p < .01$].

3.7.Tercih Değişkeni Bakımından Öğrencilerin ÖMYT Puanları Farklılaşmakta Mıdır?

ÖMYT puanlarının programı tercih bakımından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır.

Tablo 7. Tercih nedenine göre ANOVA testi sonuçları

Program Tercih Nedeni	n	Ort.	SS	sd	F	p	Fark
İş kaygısı (A)	28	145.54	6.75	3-166	36.099	.000	C>A
Aile ve Çevre İsteği (B)	33	134.82	19.65				C>B
İsteyerek ve Severek (C)	84	161.51	10.56				C>D
Bir Programa Yerleşmek (D)	25	137.68	22.85				A>B

Yapılan ANOVA testi sonucunda, öğrencilerin ÖMYT puanları arasında bölüm tercih nedeni bakımından anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3-166) = 36.099, p < .01$]. Yapılan Tukey HSD testi sonucunda tercih nedeni bakımından kayıtlı olduğu programı isteyerek ve severek tercih edenlerin (Ort=161.51) iş kaygısı (Ort=145.54), aile ve çevre isteği (Ort=134.82) ve bir programa yerleşmek için (Ort=137.68) tercih yapanlara göre ÖMYT puanlarının daha yüksek olduğu ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < .05$). Ayrıca kayıtlı olduğu programı iş kaygısı nedeniyle tercih edenlerin (Ort=145.54) aile ve çevre isteği ile (Ort=134.82) bölüm tercihi yapanlara göre ÖMYT puanlarının daha yüksek olduğu ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < .05$).

Sonuç ve Tartışma

Öğrencilerin ÖMYT düzeylerinin yüksek olduğuna dair bu çalışmada elde edilen bulgularla diğer branşlarla ilgili çalışmalardan elde edilen bulgular benzerlik göstermektedir. Araştırmaların çoğunda ÖMYT puanlarının yüksek olduğu tespit edilirken¹⁷, az sayıdaki çalışmada ÖMYT düzeyinin orta

17 Ahmet Ayık ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Öğretme Motivasyonları Arasındaki İlişki", *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Journal of Educational Sciences Research*, c. 4, s. 1, 2014, s. 25-43; M. Başbay ve diğerleri "Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları: Boylamsal Bir Çalışma" *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 59, 2009, s. 345-366; İ. Bulut "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi" *Dicle ve Fırat Üniversitesi Örneği, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 2009, s. 13-24; Aylin Çelen ve diğerleri, "Özel Yetenek Sınavı İle Öğrenci Alan Öğretmenlik Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Mesleğe Yönelik Tutum ve Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi", *Route Educational and Social Science Journal*, Volume, 2(3), 2015, pp. 1-18; Mükremin Durmuş ve diğerleri, "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi",

veya düşük olduğu bulgulanmıştır¹⁸. Araştırmanın bulgularıyla DİKAB branşına dair yapılan diğer çalışmalardaki bulgular arasında benzerlikler bulunmaktadır. Kaya ÖMYT puan ortalamasını 77.8 olduğunu¹⁹, Arpacı olumlu (katılıyorum) düzeyde²⁰, Kimter ise yüksek olduğunu bulgulanmıştır²¹.

Öğretmen adaylarının ÖMYT düzeylerinin yüksek olmasının temel nedeni olarak toplumun öğretmenlik mesleğine dair olumlu yaklaşımı gösterilebilir. Hayatın çoğu alanında olduğu gibi bireyler meslek seçimlerinde sosyal etkiye maruz kalmaktadır. Bireyler bazen sorgulamadan toplumdaki yaygın uygulamanın etkisinde kalarak normatif sosyal etkiye, bazen de çevresinden edindiği bilgileri sorgulayarak bilişsel sosyal etkiye göre tutum geliştirirler.

Genel olarak öğretmen adaylarının toplumdaki mesleğe yönelik olumlu yaklaşımlar nedeniyle hem normatif hem de bilişsel sosyal etkiye bağlı olarak olumlu tutum geliştirdikleri söylenebilir. Bunun yanında

*TİDSAD Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi /The Journal of Turk & Islam World Social Studies 2 (2), 2015, s. 365-377; A. R Erdem, ve diğerleri, "Ortaöğretim Fen-Matematik ve Sosyal Alanlar Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları", XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi 28-30 Eylül 2005 Kongre Kitabı I. Cilt içinde, Denizli s. 471-477; M. N. Gömleksiz ve diğerleri, "Orta Öğretimde Yeniden Yapılanma Sempozyumu 20-22 Aralık 2004 Bildiriler Kitabı içinde, Ankara: MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2006, s. 545-551; B. Oral, "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları", *Eğitim Araştırmaları*, 15, 2014, s. 88-98; A. R. Terzi ve diğerleri, "Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18,2007, s. 69-73; s. Yüksel, "Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarına Etkisi", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 2, 2004, s. 355-379.*

- 18 Sadık Güleçen, "Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 1, 2008, s. 139-157; Mustafa Kahyaoğlu ve diğerleri, "İlköğretim Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 21, 2013, s. 225-236.
- 19 M. Kaya, "Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Son Sınıf Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması İle Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", s. 99.
- 20 M. Arpacı, "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi", s. 83.
- 21 Nurten Kimter, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", s. 175.

bulgular öğretmenlik mesleğinin öğretmen adaylarının statü, prestij, kariyer gibi sosyal beklentilerini karşıladığı yönünde değerlendirilebilir.

Meslek seçiminde sosyolojik etkenlerle yanında psikolojik faktörler de devreye girmektedir. Yapılan çalışmalarda öğretmen adaylarının “isteyerek ve severek”, “öğretme isteği”, “kendi isteğiyle”, “öğretmen olma isteği” gibi psikolojik kaynaklı faktörlerin etkisiyle mesleğe yöneldikleri bulgulanmıştır²². Sonuç olarak sosyolojik faktörlerle psikolojik faktörlerin işbirliği öğretmen adaylarının ÖMYT düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir.

Öğretmenlik mesleğine dair tüm branşlarda tutumları olumlu etkileyen ortak nedenler yanında DİKAB branşına özgü başka nedenler olduğu ileri sürülebilir. Araştırmanın yapıldığı zaman diliminde DİKAB branşında atanmaların daha kolay olması, DİKAB branşının din gibi kutsal bir olguyla ilişkili olması ve mensuplarının maddi ihtiyaçlarının yanında manevi beklentileri de karşılaması ÖMYT puanlarını yükselten nedenler olarak değerlendirilebilir.

Öğretmen adaylarının ÖMYT düzeylerinin yüksek olmasının altında yatan bir başka neden olarak bilişsel çelişkiden kaçınma eğilimi gösterilebilir. Festinger insanların bir karar verdikten sonra verdikleri kararın olumsuz etkisinden kurtulmak için verilen kararın en iyi karar olduğu yönünde bilişsel strateji geliştirerek tutumlarını değiştirdiklerini ileri sürmüş, yapılan çalışmalar bu yaklaşımı desteklemiştir²³. Bu kuramdan hareketle öğretmen adaylarının LYS sınav puanlarına göre tercih yaptıkları ve daha önce hedefledikleri programlara yerleşemeyen

22 R. Aydın ve diğerleri, “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 2012, s. 257-294.

A. Bozdoğan, ve diğerleri, “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (8), 2, 2007, s. 83-97; H. Özder ve diğerleri, “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16, 2, 2010, s. 253-275; Fatma Yaşar Ekici, *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi* (İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Örneği) *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research*, 735, 2014 s. 658-665 www.SosyalAraştırmalar.com, Issn: 1307-9581; Yusuf Ergen ve diğerleri, “Sınıf Öğretmenliği 4. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)”, s. 381.

23 E. Aronson ve diğerleri, *Sosyal Psikoloji*, s. 301.

öğrencilerde oluşması muhtemel iç çatışmadan kurtulmak için yeni tercihlerinin doğruluğu yönünde tutum geliştirmelerine bağlı olarak ÖMYT düzeylerinin yükseldiği düşünülebilir.

Bulgular cinsiyet değişkeni bakımından kız ve erkek DİKAB öğretmen adayları arasında kadınlar lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir. Araştırmanın bulguları kadınların ÖMYT puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucu elde edilen araştırmalarla örtüşürken,²⁴ cinsiyet değişkeninin ÖMYT puanlarında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı

- 24 Ercan Akpınar ve diğerleri, "Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 2006, s. 56-62; Rafet Aydın, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 2012, s. 257-294; Fatih Camadan ve diğerleri, "Farklı Programlardaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırılması: Rize Üniversitesi Örneği", *International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (Kongre Kitabı içinde), ISBN: 978 605 364 104 9, Antalya, 11-13 November, 2010, s. 774-779; Ç. Çağlar, "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yabancılaşma Düzeyleri İle Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13 (3), s. 1497-1513; Burhan Çapri ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Meslekî Yeterlilik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelelere Göre İncelenmesi", *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 15, 2008, s. 33-55; Orhan Eret ve diğerleri, "Öğretmenlik Programlarını Kimler Tercih Ediyor? Adayların Giriş Özellikleri ve Öğretmenliğe Yönelik Tutumları", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (H. U. Journal of Education) 29(4), 2014, s. 75-92; Menderes Kabadayı ve diğerleri, "Eğitim Fakülteleri İle Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Okuyan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi", *Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, 4, 2, 2011, s. 1-13; K. B. Pehlivan, "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4, 2, 2008, s. 151-168; Duygu Piji Küçük, "Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutumları", *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 2012, s. 151-161; Evren Şumuer ve diğerleri "Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adaylarının Demografik Özellikleri, Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları ve Eğitime İlişkin Görüşleri", *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 9, 18, 2010, s. 21-46; Zafer Tanel ve diğerleri, "Fizik Öğretmen Adaylarının, Fizik Dersine ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesine İlişkin Boylamsal Bir Çalışma", *Anayasa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2013, 2, 2, s. 451-468; C. Uğurlu ve diğerleri, "Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları", *C.Ü Sosyal Bilimler Dergisi*, 35, 1, 2011, 68-74; Dilek Yalız, "Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması", *BESBD*, 5, 1, 2010, s. 7-14.

yönünde bulgular elde edilen araştırmalarla çelişmektedir²⁵.

DİKAB branşına özgü yapılan çalışmalara baktığımızda Kaya²⁶ ve Kimter²⁷ cinsiyet değişkeni bakımından ÖMYT düzeyinin farklılaşmadığını, Arpacı ise erkeklerin(X=109,36), kadınlara göre (X=102,33) daha yüksek tutumlara sahip olduğunu tespit etmiştir²⁸

Cinsiyet değişkeninin ÖMYT puanlarında kadınlar lehine farklılık oluşturmasının altında toplumda yaygın olan öğretmenlik mesleğinin kadınlara daha uygun bir meslek olduğu yönündeki sosyal algının bulunduğu ileri sürülebilir. Yapılan araştırmalarda elde edilen bulgular öğretmenliğin daha çok kadın öğrenciler tarafından tercih edildiğini göstermesi²⁹ bu tezi doğrulamaktadır.

- 25 S. Açılış ve diğerleri, "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi", *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1, 2, 2012, s. 266-271; Y. Çapa, ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 2000, s. 69-73; Bahar Dinçer ve diğerleri, "İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Mesleğe Karşı Tutum ve Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi", *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counseling*, Volume 4, issue 1, 2015, s. 35-46; Gizem Engin ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları(Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)", *TSA*,18/2, 2014, s. 153-164; H. Özder ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16, 2, 2010, s. 253-275; Nuriye Semerci ve diğerleri, "Türkiye'de Öğretmenlik Tutumları", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 1, 2004, s. 137-146; Can Şendil, "Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (İLKE). 24, 2010, s. 13-28; FatmaYaşar Ekici, Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Örneği)" s. 658; İsmail Yılmaz. *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Y. Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği, 2015, s. 87.
- 26 M. Kaya, "Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Son Sınıf Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması İle Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", s. 100.
- 27 M. Arpacı, "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi", s. 87.
- 28 Nurten Kimter, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", s. 184.
- 29 M. Aksu ve diğerleri, "Who are the future teachers in Turkey. Characteristics of entering student teachers, *International Journal of Educational Development*, 30(1), 2010, pp. 91-101; İ. Bircan, "Türkiye'de öğretmen arz ve talebinde dengesizlikler", *Türkiye'de öğretmen eğitiminin çıkmazı: Eğitimde yansımalar*, Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı 9. Evren yayıncılık ve Basım San., Ankara 2009, s. 177-186; A.Ok ve diğerleri, "Öğretmen yetiştirme programlarındaki öğretmen adaylarının profili", *Eğitim ve Bilim*, 32 (143), 2007, s. 13-25.

Esnek çalışma saatleri ve diğer mesleklere göre daha uzun tatil dönemlerine sahip olması öğretmenliğin toplumsal hayatta kadınlardan beklenen cinsiyete bağlı rolleri sürdürmesine daha çok imkân vermesi öğretmenliğin kadınlara daha uygun olduğu yönündeki algıyı güçlendirmektedir. Bunun yanında öğretmende bulunması gereken özveri ve öğrencileri sevme gibi özelliklerin kadınlarda daha fazla olduğu yönündeki algı³⁰ öğretmenliğin kadınlara daha uygun olduğu yönündeki algıyı güçlendiren bir başka faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bütün kültürlerde cinsiyete bağlı iş bölümü yapıldığı bilinmektedir³¹. Bunun yanında erkek ve kadınların doğası mesleklere yönelimi etkilemektedir. Kadınların insanlara yardım etmeye yönelik saygın meslekleri daha çok tercih etmeleri³² onların öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerinden birisi olabilir.

Araştırmada program türü değişkeni bakımından DİKAB programındaki öğrenciler lehine anlamlı bir fark bulunması ülkemizde yapılan farklı programlardaki öğretmen adaylarının ÖMYT puanlarında anlamlı fark olduğunu gösteren araştırmaların bulgularıyla örtüşürken³³, program türü değişkeni bakımından ÖMYT puanlarında anlamlı fark olmadığı yönünde bulgular elde edilen araştırmalarla çelişmektedir³⁴.

DİKAB programındaki öğrencilerin kayıt aşamasında İslami İlimler/ İlahiyat programına kayıt yaptırma hakları varken DİKAB programını seçmeleri tercih aşamasında ÖMYT düzeylerinin daha yüksek olmasının bir

30 R. Aydın ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 2012 s. 257-294.

31 W. Haviland, ve diğerleri, *Kültürel Antropoloji*, çev.: İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2008, s. 44.

32 Thomas Hylland Eriksen, *Sosyal ve Kültürel Antropoloji*, çev.: Erkan Koca, Birleşik Yayınevi, 2012, Ankara, s. 202.

33 Ayhan Dikici ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının ve Yeterliliklerinin İncelenmesi", *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 1C0341, 6, (1), 2011, pp. 871-883; Levent Eraslan, ve diğerleri, "Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19, 2, 2011, s. 427-438; Tezcan Kartal ve diğerleri, "The exploration of The Attitudes of the Science Teacher Candidates Towards Teaching Profession," *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 46, 2012, pp. 2759 – 2764.

34 R. Aydın, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi", s. 290; Burhan Çapri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlilik inançlarının Cinsiyet, Program ve Fakülteye Göre İncelenmesi", s. 51; s. Yüksel, "Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarına Etkisi", s. 355.

işareti sayılabilir. Bunun yanında DİKAB programındaki öğrenciler eğitim sürecinde meslek dersleri almaktadır. Bu faktörlere bağlı olarak DİKAB programındaki öğrenciler lehine anlamlı bir farklılığın oluşması tutarlı bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mezun olunan lise türü bakımından ÖMYT puanlarında İmam Hatip Lisesi mezunu öğrenciler lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Diğer branşlarda yapılan çalışmalarda elde edilen bulguların çoğunda farklılıklar olmasına rağmen anlamlılık düzeyine ulaşmadıkları³⁵ buna karşılık yapılan bazı araştırmalarda mezun olunan lisenin ÖMYT düzeyinde anlamlı bir fark yarattığı bulgulanmıştır³⁶

İHL mezunu öğrencilerin aldıkları eğitime bağlı olarak DİKAB öğretmenliğini benimsemelerinin ÖMYT puanlarına olumlu yansıdığı söylenebilir. İHL mezunu öğrenciler Kur'an, Arapça vb. meslek derslerinde diğer öğrencilere göre daha birikimli olup, din eğitimi sürecinden geçtikleri için DİKAB öğretmenliğine daha uygun tutum ve davranışlar sergilemektedirler. Bu öğrenciler öğretmen olduklarında din eğitimi konusunda nelerle karşılaşacaklarını bildikleri için yapacakları iş konusunda belirsizlikler yaşamamaktadırlar. Diğer liselerden gelen öğrenciler ise meslek derslerine uyumda zorluk çekmekte ve DİKAB öğretmenliğine uygun tutum ve davranışları sergilemede İHL mezunu öğrencilerin gerisinde kalmaktadırlar.

Araştırmada öğretim türü bakımından öğrencilerin ÖMYT puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya çıkarmıştır. Araştırmanın bulguları ülkemizde çeşitli branşlardaki öğretmen adayları üzerinde yapılan çalışmalarda elde edilen ve öğretim türü bakımından ÖMYT düzeyinde

35 M. E. Aksoy, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları" (Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği), *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 2010, s. 197-212; A. Bozdoğan ve diğerleri (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, (8), 2, 2007, s. 83-97; s. Açışlı ve diğerleri, "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi", s. 270; G. Engin ve diğerleri "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", s. 160; H.H.Özkan, "Öğretmenlik Formasyon Programındaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (SDÜ Örneği), *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 2, 2012, 29-48; A. Üstün, "Farklı Branşlardaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi", *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 339, 2007, s. 20-27.

36 Davut Köğce, ve diğerleri, "Freshman and Senior Preservice Mathematics Teachers Attitudes Toward Teaching Profession", *The International Journal of Research in Teacher Education*, 2 (1), 2010, s. 2-18; İ. Yılmaz, *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*, s. 69.

anlamli bir farklılık olmadığını gösteren³⁷ bulgularla örtüşürken, öğretim türü bakımından ÖMYT puanlarında anlamli bir farklılık olduğu yönündeki bulguyla çelişmektedir³⁸.

Gözlem aşamasında I. öğretim öğrencilerinin II öğretim öğrencilerine göre derslere karşı daha ilgili ve akademik başarılarının daha yüksek olmasından hareketle öğretim türünün ÖMYT düzeylerinde farklılığa neden olacağı düşünülmüş olmasına karşın araştırma bulguları farklılık olmadığını ortaya çıkarmıştır. Bu durum II. öğretim türüne devam eden öğrencilerin akademik başarılarının I. öğretime göre düşük olmasının ÖMYT düzeyinden kaynaklanmayıp daha çok II. öğretime özgü nedenlerden kaynaklandığını göstermektedir.

Araştırma bulguları sınıf düzeyi bakımından öğrencilerin ÖMYT düzeylerinde anlamli bir farklılık olmadığını göstermektedir. Öğretmen yetiştirme sürecinde öğrencilerin gerek teorik olarak aldıkları öğretmenlik meslek dersleri gerekse uygulamalı olarak gerçekleştirdikleri okul deneyimleri ÖMYT düzeylerine olumlu yansiyabilir. Fakat İslami İlimler/İlahiyat programdaki öğrenciler öğretmenlik mesleğine yönelik dersler almamaktadır. Bu nedenle İslami İlimler/İlahiyat programdaki öğrencilerin ÖMYT düzeylerinde sınıf değişkeni bakımından anlamli bir farkın olmaması tutarlı bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. DİKAB programında ise araştırmaya katılan yalnızca üçüncü sınıfların olması diğer sınıflarla karşılaştırma yapma imkânı vermemektedir. Bu kısıtlamalar yanında araştırmanın bulguları sınıf değişkenine göre öğretmen adaylarının ÖMYT puanlarında anlamlilik derecesine ulaşan farkların olmadığı yönünde bulgular

37 Suat Kol, "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Akademik Bakış Dergisi*, sayı: 48, 2015, s. 147-156, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, ISSN:1694-528X İktisat Ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası Kırgız Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat Kırgızistan, <http://www.akademikbakis.org>; Cemalettin İpek ve diğerleri. "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine ve Okul Yöneticiliğine Yönelik Tutumları", *Kaştamonu Eğitim Dergisi*, 23, 1, 2015, s. 211-226; H. Demirtaş ve diğerleri "Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları", *Eğitim ve Bilim*, 36(159), s. 96-111.

38 M. Üstüner ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", *Eğitim ve Bilim*, 34, 151, 2009, s. 140-155.

elde eden araştırmalarla³⁹ ve Kimter'in⁴⁰ çalışmasında elde ettiği bulgularla örtüşmektedir. Buna karşın sınıf düzeyi arttıkça ÖMYT puanlarının arttığı yönünde bulgular elde eden araştırmalarla çelişmektedir⁴¹.

Bulgulara göre tercih nedeni öğrencilerin ÖMYT puanlarında farklılıklara neden olmaktadır. Yapılan Tukey HSD testi sonucunda tercih nedeni bakımından kayıtlı olduğu programı isteyerek ve severek tercih edenlerin (Ort=161.51) iş kaygısı (Ort=145.54), aile ve çevre isteği (Ort=134.82) ve bir programa yerleşmek için (Ort=137.68) tercih yapanlara göre ÖMYT puanlarının daha yüksek olduğu ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (p<.05). Araştırmanın bulgularıyla diğer araştırmalarda elde edilen bulgular arasında benzerlik bulunmaktadır. Aydın ve diğerleri "kendini yetiştirmek için" tercih edenlerin "mecbur kaldıkları için" tercih edenlere göre⁴²; Bozdoğan ve diğerleri "kendi isteği" ile tercih edenlerin, "boşta kalmamak" için tercih edenlere göre⁴³; Özder ve diğerleri "öğretmen olma isteği" nedeniyle öğretmenliği seçenlerin "iş garantisi ve çalışma koşulları" ile "ailenin isteği" nedeniyle seçenlere göre⁴⁴; Yaşar Ekici "öğretmen olma isteği" ile tercih edenlerin "iş garantisi ve çalışma koşulları" nedeniyle tercih edenlere göre⁴⁵;

- 39 K. B. Pehlivan, "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-Kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma", s. 165; Zafer Tanel ve diğerleri, "Fizik Öğretmen Adaylarının, Fizik Dersine ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesine İlişkin Boylamsal Bir Çalışma", *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 2, 2013, s. 451-468; Yunus Özyurt ve diğerleri, Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine ve Kopya Çekmeye Yönelik Tutumlarının Görünümü, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 1, 2014, s. 78-101.
- 40 N. Kimter, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", s. 194.
- 41 E. Akpınar, ve diğerleri "Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", s. 60; Y. Çapa ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi", s. 71; A. Çelen, ve diğerleri, "Özel Yetenek Sınavı İle Öğrenci Alan Öğretmenlik Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Mesleğe Yönelik Tutum ve Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi", s. 15; Davut Köğçe ve diğerleri, "Freshman and Senior Preservice Mathematics Teachers' Attitudes Toward Teaching Profession", p. 16.
- 42 R. Aydın ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 2012, s. 257-294.
- 43 A. Bozdoğan ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, (8), 2, 2007, s. 83-97.
- 44 H. Özder ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", s. 254.
- 45 Fatma Yaşar Ekici, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" (İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Örneği)", s. 664.

Ergen ve diğerleri “öğretmen olma isteği” nedeniyle tercih edenlerin diğer tercih nedenlerine göre⁴⁶ ÖMYT puanlarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Öğrencilerin tercihleri aynı zamanda sosyolojik ve kültürel anlamda bir değişimin yansıması olarak görülebilir. Kolektivist kültürde bireyler kararlarını bağlı oldukları ailesi, çevresi gibi sosyal yapıları dikkate alarak verirken, birey merkezli kültürlerde ise kişiler kararlarını kendi istek ve arzularına göre almaktadır.⁴⁷ Öğrencilerden yalnızca 33’ü kararlarında aile ve çevresini dikkate almışlardır. Bu durum birey merkezli kültüre doğru evrilmenin bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

Kaynakça

- A. Üstün, Farklı Branşlardaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarını Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 339, 2007, s. 20–27.
- A. E. Bozdoğan ve diğerleri, “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (8), 2, 2007, s. 83-97.
- A. Ok ve diğerleri, “Öğretmen Yetiştirme Programlarındaki Öğretmen Adaylarının Profili”, *Eğitim ve Bilim*, 32 (143), 2007, s. 13–25.
- A. R. Erdem ve diğerleri, “Ortaöğretim Fen-Matematik ve Sosyal Alanlar Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları”, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi 28-30 Eylül 2005 *Kongre Kitabı I. Cilt* içinde, Denizli 2005, s. 471-477.
- A. R. Terzi ve diğerleri, “Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 2007, s. 69-73.
- Ahmet Ayık ve diğerleri, “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Öğretme Motivasyonları Arasındaki İlişki”, *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Journal of Educational Sciences Research*, c. 4, sayı: 1, 2014, s. 25-43.
- Ayhan Dikici, “Öğretmen Adaylarının, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının ve Yeterliliklerinin İncelenmesi”, *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 1C0341, 6, (1), 2011, pp. 871-883.
- Aylin Çelen ve diğerleri, “Özel Yetenek Sınavı İle Öğrenci Alan Öğretmenlik Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Mesleğe Yönelik Tutum ve Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi”, *Route Educational and Social Science Journal*, Volume, 2(3), 2015, pp. 1-18.
- Aytunga Oguz, “Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Öğrencilerinin Özyeterlilik İnançları İle Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları”, *Akademik Bakış, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 14, 2008, s. 1-20.

46 Yusuf Ergen ve diğerleri, “Sınıf Öğretmenliği 4. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)”, s. 381.

47 Elliot Aronson ve diğerleri, *Sosyal Psikoloji*, s. 218.

- B. Oral, "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları", *Eğitim Araştırmaları*, 15, 2004, s. 88-98.
- Bahar Dinçer ve diğerleri, "İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Mesleğe Karşı Tutum ve Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi", *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counseling*, Volume 4, issue 1, 2015, s. 35-46.
- Burhan Çapri ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Meslekî Yeterlilik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelelere Göre İncelenmesi", *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 15, 2008, s. 33-55.
- C. J. Coultas ve diğerleri, "Who becomes a teacher? The Characteristics of Student Teachers in Four Countries," *International Journal of Educational Development*, 22(3-4), 2002, pp. 243-260.
- C. T. Uğurlu ve diğerleri, "Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları", *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 35, 1, 2011, s. 68-74.
- Can Şendil, "Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*. 24, 2010, s. 13-28.
- Cemalettin İpek ve diğerleri, "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Ve Okul Yöneticiliğine Yönelik Tutumları", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23, 1, 2015, s. 211-226.
- Çağlar Çağlar, "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yabancılaşma Düzeyleri İle Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13 (3), 2013, s. 1497-1513.
- Çiğdem Kağıtçıbaşı, *Günümüzde İnsan ve İnsanlar*, 14. Basım, Evrim Yayınları, İstanbul 2013.
- Çiğdem Kirel ve diğerleri, *Sosyal Psikoloji II*, Editör, Sezen Ünlü, Anadolu Üniversitesi, 2011, Eskişehir
- David Myers, *Sosyal Psikoloji*, çev.: Editörü Serap Akfırat, Nobel Yayınları, Ankara 2015.
- Davut Köğçe ve diğerleri, "Freshman and Senior Preservice Mathematics Teachers' Attitudes Toward Teaching Profession", *The International Journal of Research in Teacher Education*, 2(1), 2010, s. 2-18.
- Dilek Yalız, "Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması", *BESBD*, 5, 1, 2010, s. 7-14
- Duygu Piji Küçük, "Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutumları", *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 2012, s. 151-161.
- Elliot Aronson ve diğerleri, *Sosyal Psikoloji*, çev.: Okhan Gündüz, Kaknüs Yayınları, İstanbul 2012
- Ercan Akpınar ve diğerleri, "Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 2006, s. 56-62.
- Evren Şumuer ve diğerleri, "Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adaylarının Demografik Özellikleri, Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları ve Eğitime İlişkin Görüşleri", *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 9, 18, 2010 s. 21-46.
- F. Torun, Farklı Statülerde Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine Bakışları (Isparta Örneği), *Yüksek Lisans Tezi*, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2010.
- Fatih Camadan ve diğerleri, "Farklı Programlardaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırılması: Rize Üniversitesi Örneği", *International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (Kongre Kitabı içinde), ISBN: 978 605 364 104 9, Antalya, 11-13 November, 2010, s. 774-779.

- Fatma Yaşar Ekici, “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Örneği)”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research*, 735, 2014 s. 658-665 www.sosyalarastirmalar.com, Issn: 1307-9581.
- Gizem Engin ve diğerleri, “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları(Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)”, *TSA*,18/2, 2014, s. 153-164.
- H. Demirtaş, ve diğerleri, “Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları Ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları”, *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 2011 s. 96-111.
- H. H. Özkan, “Öğretmenlik Formasyon Programındaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (SDÜ Örneği)”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 2, 2012, s. 29-48.
- H. Özder ve diğerleri “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16, 2, 2010, s. 253-275.
- <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24.html> adresinden 15 Kasım 2016 tarihinde alındı.
- İ. Bircan, “Türkiye’de öğretmen arz ve talebinde dengesizlikler”, *Türkiye’de öğretmen eğitiminin çıkmazı: Eğitimde yansımalar*, Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı 9. Evren yayıncılık ve Basım San., Ankara 2009. s. 177-186.
- İ. Bulut, “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi Örneği)”, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 2009, s. 13-24.
- İsmail Yılmaz, *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Y. Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği 2015.
- K. B. Pehlivan, “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma”, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4, 2, 2008 s. 151-168.
- Levent Eraslan ve diğerleri, “Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları” *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19, 2, 2011, s. 427-438.
- M. Alım ve diğerleri, “Coğrafya Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları”, *Milli Eğitim Dergisi*. 35(172),2006, s. 263-275.
- M. Aksu ve diğerleri, “Who are the future teachers in Turkey. Characteristics of entering student teachers”, *International Journal of Educational Development*, 30(1), 2010, pp. 91-101.
- M. Başbay ve diğerleri, “Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları: Boylamsal Bir Çalışma”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 59, 2009, s. 345-366.
- M. E. Aksoy, “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları “ (Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği), *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 2, 2010, s. 197-212.
- M. Kaya, “Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Son Sınıf Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması İle Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14-15, 2003, s. 89-115.

- M. N. Gömleksiz ve diğerleri, "Ortaöğretime Nitelikli Öğretmen Yetiştirmede Tezsiz Yüksek Lisans Uygulaması", *Orta Öğretimde Yeniden Yapılanma Sempozyumu 20-22 Aralık 2004 Bildiriler Kitabı içinde*, Ankara: MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2006 s. 545-551.
- M. Üstüner ve diğerleri, "Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları", *Eğitim ve Bilim*, 34, 151, 2009, s. 140-155.
- M. Üstüner, Mehmet, "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması," *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 45, 2006, s. 109-127.
- M. Tekerek ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları", 5th International Computer and Instructional Technologies Symposium, Elazığ: 22-24 Eylül 2011.
- Menderes Kabadayı ve diğerleri, "Eğitim Fakülteleri İle Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Okuyan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi," *Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, 4, 2, 2011, s. 1-13.
- Michael A. Hogg ve diğerleri, *Sosyal Psikoloji*, 2. Baskı, çev.: İbrahim Yıldız- Aydın Gelmez, Ütopya Yayınları, İstanbul 2014.
- Mustafa Kahyaoğlu ve diğerleri, Mustafa, Tan, Çetin, Kaya, Mehmet Fatih. (2013). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 21, 2013, s. 225-236.
- Mücahit Arpacı, "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi", *Değerler Eğitimi Dergisi*, c. 12, No. 27, 2014, s. 75-98.
- Mükremin Durmuş ve diğerleri, "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi", *TİDSAD Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi /The Journal of Turk & Islam World Social Studies* 2 (2), 2015, s. 365-377.
- N. Karasar, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara 2008.
- Nuriye Semerci ve diğerleri, "Türkiye'de Öğretmenlik Tutumları", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 1, 2004, s. 137-146.
- Nurten Kınter, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", *Turan-Sam Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*; Issn: 1308-8041, E-Issn: 1309-4033, 8, 29, 2016, s. 161-200.
- Orhan Eret ve diğerleri, "Öğretmenlik Programlarını Kimler Tercih Ediyor? Adayların Giriş Özellikleri ve Öğretmenliğe Yönelik Tutumları", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 29(4), 2014, s. 75-92.
- Rafet Aydın ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10 (2), 2012, s. 257-294.
- S. Açışlı ve diğerleri, "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi", *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1, 2, 2012, s. 266-271.
- S. Yüksel, "Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarına Etkisi", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 2, 2004, s. 355-379.
- Sadık Güleçen ve diğerleri, "Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18,1, 2008, s. 139-157.

- Suat Kol, "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Akademik Bakış Dergisi*, sayı: 48, 2015, s. 147-156, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, ISSN:1694-528X İktisat Ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası Kırgız Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat Kırgızistan, <http://www.akademikbakis.org>.
- Thomas Hylland Eriksen, *Sosyal ve Kültürel Antropoloji*, çev.: Erkan Koca, Birleşik Yayınevi, Ankara 2012.
- W.G. Allport, "Attitudes," C. M. Murchison (edit.) *Handbook of Social Psychology*, Worcester, MA. Clark U. Press, 1935, pp. 789-844.
- William Haviland ve diğerleri, *Kültürel Antropoloji*, çev.: İnan Deniz Erguvan Sarioğlu, Kaknüs Yayınları, İstanbul 2008.
- Y. Çapa ve diğerleri, "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 2000, s. 69-73.
- Y. Kuzgun, *Meslek Danışmanlığı-Kuramlar Uygulamalar*, Nobel Yayınları, Ankara 2000.
- Yunus Özyurt ve diğerleri, "Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine ve Kopya Çekmeye Yönelik Tutumlarının Görünümü", *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 1, 2014, s. 78-101.
- Yusuf Ergen ve diğerleri, "Sınıf Öğretmenliği 4. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)", *Journal of Research in Education and Teaching*, 3, 1 Makale No: 35 ISSN: 2146-9199, 2014, s. 375-383.
- Zafer Tanel ve diğerleri, "Fizik Öğretmen Adaylarının, Fizik Dersine ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesine İlişkin Boylamsal Bir Çalışma", *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 2, 2013, s. 451-468.